

DE TWENTSCHE COURANT Tubantia

HART VOOR DE REGIO | OOG VOOR DE WERELD zaterdag 19 augustus 2023

FOTO LARS SMOOK

Z

Helpende handen

Een schreeuwend tekort aan personeel, de zorg piept en kraakt. Kan een enthousiaste leek van dienst zijn? Journalist Frank Timmers hielp zelf drie dagen mee op de LosserHof.

Film

Het geheim van Disney-liedjes

NL & de Wereld

Lilian Marijnissen

'Voor grote optredens ben ik misselijk'

MEZZA

► Tweede ongeval in korte tijd op dak school

Beveiligen lichtkoepel is 'fluitje van een cent'

Opnieuw is op basisschool De Zuidsprong in Enschede een kind zwaargewond geraakt door een val door een lichtkoepel. Valbeveiliging bij zo'n koepel is niet verplicht. Maar een zware valpartij als dit is wel eenvoudig te voorkomen, zegt expert Roy Otten uit Wierden.

Arjan te Bogt
Lucien Baard
Enschede

Otten is directeur van Falpro in Almelo. Het levert allerlei soorten valbeveiliging, ook voor lichtkoepels. „Die beveiligen is echt een fluitje van een cent. Meest eenvoudig is gewoon een metalen of aluminium rooster over de koepel plaatsen. Als je daar op staat gebeurt er niks.” Zoiets kost ook niet 'de wereld'. „Ergens tussen de 1000 en 1500 euro, dan ben je wel klaar.”

Voor zover Otten weet zijn er bij de meeste scholen geen valbeveiliging aangebracht over lichtkoepels. Er is geen wettelijke verplichting. Met zijn bedrijf doet hij veel zaken met Duitsland en Oostenrijk. „Daar zijn ze strenger, is veiligheid op daken sowieso veel meer een must. In Nederland zien we valbeveiliging blijkbaar nog meer als een kostenpost. Dat zie je terug bijvoorbeeld in het aantal ongelukken met monteurs, die zonnepanelen op daken leggen.”

Op 6 augustus raakte een kind

zwaargewond toen het bij het spelen op het dak van de school door een lichtkoepel zakte. Donderdagavond was het opnieuw raak. Volgens omwonenden zijn kinderen geregeld op het dak om een bal te pakken of om te spelen. Ondanks dat er bijvoorbeeld langs de regenpijpen punten zijn gemontereerd om te voorkomen dat ze naar boven klimmen. Toch komen ze er op. Soms springen ze volgens buurbewoners van het ene dak naar het andere.

Baldadigheid

De politie doet naar beide ongelukken geen verder onderzoek. Uit niets blijkt dat er strafbare feiten zijn gepleegd, zegt een woordvoerder. De politie ziet het als baldadigheid, met twee noodlottige ongelukken tot gevolg. Er is vrijdagsochtend contact geweest met de ouders van het slachtoffer van donderdagavond.

► Pagina 3: 'Ze daagden hem uit. Durf je erop?'

In Duitsland en Oostenrijk zijn ze strenger, daar is veiligheid op daken veel meer een must

– Roy Otten, directeur Falpro

Parasport

Inspiratie voor jonge rolstoelers

NL & de Wereld

wij ruimen op!

Meeke's meubelen

Comfortabel woonwinkelen voor ieder interieur!

ruurlo • domineesteeg 14
3000 m² modern wonen

tot 60%

vorden • ruurloseweg 8-12
7000 m² landelijk wonen en slapen

Nieuw in de Tubantia app: Altijd op de hoogte van het weer op jouw locatie

za 28°C

zo 26°C

ma 26°C

Jaargang 179
Deze krant is onderdeel van:

ADR Nieuwsmedia

Prijs €4,50

Geen krant ontvangen?
tubantia.nl/service/bezorging

FOTO LARS SMOOK

Op verkenning in de zorg

Verslaggever Frank Timmers hielp drie dagen mee op de LosserHof, waar intensieve zorg wordt verleend aan verstandelijk gehandicapten. Hij raakte onder de indruk van de begeleiders en de bewoners. Zoals de 17-jarige Darbas. **Pagina 3-7**

TIPS VOOR ALLEDAG

‘Direct opruimen na vakantie geeft juist rust’ **P17**

Rapper Donnie test bamischijven **P18**

Wat werkt wel/niet tegen muggen? **P20**

REPORTAGE Meedraaien als vrijwilliger op de LosserHof

Verslaggever Frank Timmers (rechts) maakt lol met bewoner Marco.

FOTO LARS SMOOK

Drie onvergetelijke dagen

DAG 1

„Ik ken jou”, roept een man als ik de woonkamer van de LosserHof binnenkom. Hij zit aan tafel, het is koffietijd en de twee verpleegkundigen verdikken voor sommige bewoners de koffie zodat ze zich niet verslikken. Voor de man die me zo enthousiast begroette, roeren ze er zelfs nog een koekje doorheen waardoor het een smakelijke koffiepap wordt.

Als begeleiders Anika en Annet zeggen dat ik me gerust aan iedereen kan voorstellen, loop ik naar hem, pak een hand en leg mijn andere hand op zijn arm. „Marco”, zegt hij als ik vraag hoe hij heet. Handen en armen staan in vreemde hoeken, zijn gezicht is omhoog gericht en ik durf niet te zeggen waar zijn ogen naar kijken. Maar hij lijkt opgetogen. „Ik heet Frank”, zeg ik. „Nu kennen we elkaar een beetje.” Marco is 43, de benjamin van dit gezelschap.

Ik ga de tafel rond en ontmoet Ria, die vraagt of ik dit de hele dag doe. „Nou, dan ben je er wel druk mee”, stelt ze vast. „Het is een goede hobby!” Ik vergis me in haar

„Ik ben ongediplomeerd, weet weinig van zorg, maar kan mijn best doen’, denkt verslaggever Frank Timmers. Dus meldt hij zich begin deze maand bij De Twentse Zorgcentra. Drie dagen ‘werkt’ hij op de LosserHof in Losser en ontdekt daar de mogelijkheden én grenzen van de leek. De spastische Marco onder de douche zetten, dat mag niet. Althans, nú nog niet.

FRANK TIMMERS

naam en noem haar later - als ik heb ontdekt dat je hier best met de cliënten kunt dollen - nog een keer expres ‘Truus’. Ria zegt: „Je plaagt me.” „Klopt”, zeg ik. Ze houdt haar wijsvinger onder mijn neus. „Dat mag niet, anders plaag ik je terug, hoor.” „Doe maar”, zeg ik. „Noem me maar Ruud”, opper ik. „Nee”, zegt ze, „jij heet Frank.”

De aanloop

Dit was mijn idee: De Twentse Zorgcentra, waaronder de LosserHof valt, kampt met personele problemen en heeft te veel geld uitgegeven. De zorg moet anders worden ingericht en hulp vanuit

„Ik ontdek dat ik hier best kan dollen met de cliënten

de samenleving is onontbeerlijk. Wat gebeurt er als iemand zonder diploma zegt: ‘Ik wil wel komen helpen’? Met die vraag heb ik mij woensdag 21 juni gemeld. DTCZ zei ‘ja’.

Nu, woensdag 2 augustus, ontmoet ik dus Ria en Marco. Zij behoren tot een groep bewoners die verzorging en verpleging nodig heeft. Ze zijn op leeftijd, soms ook al licht dementerend. Ze gaan niet meer naar de dagbesteding toe, maar krijgen die in hun gezamenlijke woonkamer. Vandaag gaan we taart maken.

Bennie, met een blijde uitdrukking op zijn gezicht, is bezig de

verpakking van de taartmix te lezen, maar houdt zijn opgedane kennis geheim. Begeleidster Anika zet een kookplaat op tafel en geeft mij de opdracht er voor twee taarten 120 gram boter in te smelten. Zij kent het recept inmiddels uit haar hoofd.

Raadsel

Samen kwarktaart maken betekent voor de een meedoen en melk of kwark in een kom gieten en voor de ander luisteren, ruiken en kijken. Jan is erbij komen zitten. Hij komt van ver weg en zit hier op een crisisplek, om te revalideren van wonden op zijn lichaam. Hij is voor het personeel een raadsel. Anderhalf jaar geleden reed hij nog op de vrachtwagen en woonde hij zelfstandig, met hulp aan huis. Traag draait Jan zijn hoofd in mijn richting als ik hem vraag of hij het beslag uit de kom in de taartvorm wil doen. Met glazige ogen, geconcentreerd en onbewogen scheidt hij lepeltje voor lepeltje in de kom, tot de laatste kruimel. „Dank je, Jan.”

LEES VERDER OP PAGINA 4

REPORTAGE

Ik bood mijn hulp aan en raakte diep onder de indruk

VERVOLG VAN PAGINA 3

Ik aarzel. Zou ik Marco kwetsen als ik hem iets vraag te doen wat hij misschien niet kan? Ik waag het erop en vraag de zwaar gehandicapte of hij kwark in een kom wil doen. Ik kan zijn reactie niet lezen en vraag met welke hand en zeg: „Als je niet wilt, zeg het maar.” Hij verzet zich in ieder geval niet.

Armen als porselein

Ik leg de lepel in zijn rechterhand, waarvan de vingers een klein beetje opengaan, en houd de beker kwark in de buurt met de beslagkom erbij. Er komt geen beweging in zijn arm en als ik hem wil helpen, voelt die hard als porselein dat zou kunnen barsten. Ik laat de kwark zelf maar in de kom lopen, zo dicht mogelijk bij zijn lepel en zeg: „Mooi zo Marco, dank je!”

Ik zie de lach op zijn gezicht en vraag me af of het tegelijk ook een grimas is. Wat zou je kunnen doen om dat gekwelde lichaam te laten ontspannen, vraag ik me af. Anika vertelt dat het spastische lichaam niet altijd even verkrampd is. Het staat meer of minder strak en een douche of een bad helpt.

Maar daarbij helpen is er voor mij niet bij. Een inbreuk op de privacy, een vreemde aan zijn lichaam, en de ontbrekende kennis om de tillift te gebruiken staan dat in de weg.

Trots zijn

Wat ik goed heb gedaan, zo begrijp ik van Anika, is Marco en Jan een compliment geven. Iedereen aan tafel moet zich trots kunnen voelen op het gezamenlijke project dat nu in de koelkast staat en vanavond aangesneden wordt.

„Voor de intensieve zorg en verpleging heb je echt scholing nodig”, zegt Anika. „Maar we kunnen hulp goed gebruiken in de huiskamer. Halen en brengen van mensen kost veel tijd. De was doen, daar kun je ook bij helpen. Nu doen we alleen activiteiten die een medewerker in zijn eentje aankan, zodat de ander zich altijd over iemand persoonlijk kan ontfermen als dat ineens nodig is. Met meer hulp kunnen we andere dingen aanbieden.”

De fotograaf komt binnen. „Ik

ken jou”, roept Marco en zo heeft hij weer als eerste contact gemaakt. Joost (54) mag niet op de foto, zo heeft zijn moeder bepaald. Ik begrijp het, maar het stoort me ook dat deze volwassene het niet zelf kan bepalen. Joost wil wel en begrijpt wat ik kom doen. „Ze moeten gewoon meer mensen vragen, personeel zoeken”, zegt hij.

Om op de LosserHof de handen uit de mouwen te mogen steken, heb ik een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) moeten overleggen. De Twentse Zorgcentra heeft voor mij geregeld dat ik in contact kom met zowel relatief lichte als zeer zware zorg.

Tussendoor spreek ik met bestuurder Hans Poortier. Wat kun-

nen mensen die willen helpen eigenlijk doen? „Een heleboel. Ze kunnen aan de slag als vrijwilliger. Het gaat erom een maatje te zijn van een van onze bewoners, voor een activiteit een-op-een. We hebben een lijst van zestien van dit soort werkzaamheden. Je kunt bijvoorbeeld helpen bij fietsen, zwemmen of muziek maken. Het belangrijkste is eigenlijk aandacht hebben voor de bewoner. Er gewoon zijn is al goed. Nabijheid hebben ze nodig. Het is geen *rocket science*, iedereen kan het. We hebben ook allerlei klussen te doen, zoals de tuin onderhouden. Op onze website zijn vacatures te vinden. Nu zoeken we onder meer een chauffeur voor de bus.”

We maken een kwarktaart en iedereen helpt mee. Ook Marco (linksboven) en Pieter. FOTO LARSSMOOK

DAG 2

Dit is mijn tweede ervaring. Ineens vult Darbas de ruimte. Zijn knieën blijven gebogen als hij rechtop staat, zijn armen en handen hebben dezelfde vreemde stand als die van Marco, maar bungenel ontspannen. Op zijn hoofd draagt hij een valhelm. Hij is een kind van 17, maar oogt door baard en snor veel ouder. Hij staart je aan met zijn grote bruine ogen, lacht breeduit en komt dan op je af, een lange sliert kwijl aan zijn kin. Ik raak hem aan en het wordt al snel een knuffel.

Ik ben op de Ledeboergroep, waar kinderen tussen 12 en 18 jaar wonen. Darbas is op mijn linkerknie gaan zitten en ik heb een arm om zijn schouders geslagen als ik met Jamal praat. Hij is hier nu al vier jaar begeleider. Darbas voelt situaties feilloos aan en weet hoe hij de aandacht op zich gericht kan krijgen. Ik heb het gemerkt. Hij komt gewoon pal voor je staan en kijkt je aan met zijn donkere ogen.

Op Ledeboer voel ik me vooral in de weg staan. Er zijn personele problemen opgelost door een flexwerker, die aansluitend op zijn dienst op 't Bouwhuis in Enschede de volgende in Losser draait. De zzp'er zal vandaag twaalf uur werken en hij vindt het prima. Jamal is bijzonder gastvrij en bewonderenswaardig kalm, daar ligt het niet aan. Het lastige is vooral dat de kinderen die ik hier ontmoet opgesloten lijken te zijn in hun eigen wereld. Contact leggen is veel moeilijker.

Gevlucht voor de oorlog

Danil, een jongen van een jaar of 15, kleurt in een tekenboek voor kleuters. Hij ademt erg onrustig, kijkt schichtig om zich heen en straalt dan ineens van hemelse blijdschap. Hij draagt een zender-tje achter aan zijn broekriem, zodat ze hem op het ruime terrein makkelijk kunnen terugvinden.

Zijn ouders zijn met hem uit Oekraïne gevlucht. Zij verblijven nu in het westen van het land, maar omdat daar geen plaats was, kwam Danil in Losser terecht. Begeleider Jamal zegt dat nog uitge-

Iedereen aan tafel moet zich trots kunnen voelen op het gezamenlijke project dat nu in de koelkast staat

van de gehandicapten en hun begeleiders

Jan Weber is een van de vrijwilligers. „Ik word blij van die mensen.”

FOTO REINIER VAN WILLIGEN

“*Begeleider Jamal vindt het goed dat ik een wandeling met Darbas ga maken*”

zoekt wordt wat de jongen precies mankeert. Thuis ging hij gewoon naar een school. Een heel dorp speciaal voor mensen met een verstandelijke handicap, zoals de LosserHof, kennen ze daar niet. Ik ga aan tafel naast Danil zitten, hij reageert niet. Ik doe er het zwijgen toe. Ik zou ze allemaal wel willen leren kennen.

Daar is de jongen die bladeren van de bomen in de tuin eet. „Als een giraf”, zegt Jamal.

Daar is de kleine jongen die zo druk is dat hij haast niet kan eten. Hij trekt zich heen en weer op een zadelkruk met wielen, hij wikkelt zich in een gordijn. Hij ruikt aan iemand om hem te leren kennen.

Daar is de jongen die luistert naar Angerfist op een tablet die hij pal voor zijn neus houdt.

Daar is de jongen die onafscheidelijk is van een stukje hengel van een tas van zo'n 50 centimeter en die een fascinatie heeft voor de spiegel op de gang. Het begon bij hem met alles in stukjes scheuren, ging over in bloemenlintjes die hij strak om zijn vingers trok en werden vervangen door de veiligere hengsels van boodschappentassen. Met het hengel omgaan is een hoofddoel in zijn leven.

Schaduwmaatje

Van de acht bewoners kunnen er twee praten. Ik ga maar ergens staan, steek soms een hand uit, maar krijg amper contact. Ik zak door mijn hurken om op ooghoogte van de kleine jongen te zijn die nu in een rolstoel rondrijdt. Mijn schaduwmaatje Darbas gaat

Door zijn baard en snor lijkt Darbas (17) een stuk ouder. FOTO LARS SMOOK

prompt naast me op de grond zitten. De kleine rolt dichterbij, houdt een babyspeeltje in zijn handen en slaat tegen zijn kin. Als ik mijn hand uitsteek, rolt hij achteruit.

Darbas wil me van alles laten zien en samen lopen we achter zijn lange wijsvinger aan. Bij elke kamer hangt een foto van wie er woont en hij wijst erop. Ik zie kamers met spullen enkel van foam, kamers met tentbedden die van buiten dichtgeritst kunnen worden en een ruimte voor de nachtdienst die niet meer in gebruik is omdat die dienst niet meer uit kan.

Ongemerkt ben ik, met Darbas optrekkend, geleidelijk aan toch behulpzaam aan het worden. Jamal heeft even geen omkijken

naar hem en hij vindt het goed dat ik met hem een wandeling ga maken. Ik vraag wat we met het continue gekwijn doen. Jamal doet Darbas een enorme witte slab om en zo gaan we naar buiten.

De zzp'er gaat gelijktijdig op pad met Danil, zodat hij ook een beetje op ons kan letten. Darbas wijst naar auto's. We lopen erheen en drukken met onze vingers de regendruppels op ramen en metaal plat. We gluren naar binnen en zien onze gezichten dicht bij elkaar weerspiegeld. Ik geef hem een punt van de slab aan en hij veegt zijn kin schoon.

'Danil, stop!'

We kloppen met een knokkel op de autoruiten alsof iemand zou kunnen roepen: „Binnen.” Bedoelt Darbas er iets mee? Ik heb geen idee. Soms denk ik dat hij zou willen rijden. Na verloop van tijd lijkt Darbas de controle over zijn gekromde benen te verliezen en we hompelen terug. Danil gaat - zoals de hele wandeling - voorop. Als je 'Danil, stop' tegen hem roept, staat hij stokstijf stil.

LEES VERDER OP PAGINA 6

REPORTAGE

Teammanager Lies: 'Belangrijkste voor mij is dat we

VERVOLG VAN PAGINA 5

Jamal doet de deur open en met een glimlach zegt hij: „Darbas, heb je je aangesteld? Je kunt veel langer lopen.”

„Wat ik kan doen, is dus heel beperkt. Ik vraag bestuurder Hans Poortier of dat gaat veranderen. Hij antwoordt: „Als je over vijf jaar opnieuw je hulp aanbiedt, mag je waarschijnlijk meer. We zijn de mogelijkheden aan het verkennen. We zitten hier vast aan een strak wettelijk kader, maar als een bewoner mee naar huis gaat, geldt dat niet en mag familie dingen doen die hier voorbehouden zijn aan professionals.”

„Dat zet ons aan het denken. Het hebben van een diploma wordt minder dominant, ten gunste van iemands praktische bekwaamheid, waarbij de veiligheid uiteraard niet in het geding mag komen. Ik wil nu geen voorbeelden noemen, behalve ondersteunen bij het eten en drinken geven. Maar medicatie toedienen - zeker risicovolle medicatie - zal voorbehouden blijven aan professionals.”

De les van Opa Jan

Met een hoofd vol onverwerkte indrukken ga ik naar een volgende klus. Hoe veel makkelijker is het de handen uit de mouwen te steken bij deze dagbesteding voor

Levi is onafscheidelijk met een stukje hengel en heeft een fascinatie voor de spiegel. FOTO LARS SMOOK

jonge bewoners in gebouw De Bosrand. Dat komt niet alleen door bewoners als Bram en Stephanie, die een oogje op elkaar hebben én samen houden van K3. Het komt ook door 'Opa Jan', want van hem leer ik dat je niet alsmat heel erg je best moet doen.

De vrijwilligers die regelmatig op de duofietsen een rondje over het omvangrijke terrein van de LosserHof maken, hebben vanwege de regen afgezegd, maar niet Opa Jan. Door de stromende regen is Jan Weber komen aanfietsen.

Waarom ben je hier, Opa Jan? „Het verrijkt je leven. Ik word blij van die mensen. Als meer mensen het zouden doen, zou het heel wat zenuw- en slaaptabletten schelen.” Ik glimlach om dit inzicht: het vrijwilligerswerk helpt de zorg dubbel, meer handen aan de ene kant, minder patiënten aan de andere.

Er is wel een valkuil, weet de Lossernaar. „Je wilt steeds meer doen. Als je voor het eerst van iemand een glimlach terugkrijgt, versterkt dat die neiging. Je loopt ook tegen grenzen aan. Sommige rolstoelen zijn te zwaar en kunnen niet mee op de fiets. Dan lees je teleurstelling op de gezichten. Daar kan ik niet goed tegen.”

Vrijwilliger Jan is 79 en heeft

“*Werken als vrijwilliger verrijkt je leven, zegt de 79-jarige 'Opa Jan'*”

twee kleinkinderen op wie hij graag past. „Maar als Marco mij - zoals laatst - vraagt of ik ook bij hem op de verjaardag kom, dan ga ik. Het is een kleinigheid, maar betekent zoveel.”

Opa Jan heeft een stuk winterwortel bij zich dat hij op het blad van Koens rolstoel legt. Hij neemt de jongen op de rolstoelfiets mee naar de boerderij en ik hobbel erachteraan met Michelle op de elektrisch ondersteunde duofiets. Het meisje heeft felgekleurde sneakers. „Mooie schoenen”, zeg ik. „Dank je wel”, zegt ze tevreden.

Koen verdeelt met hulp van Jan de wortel eerlijk over de bokjes. Michelle en ik aaien de twee koeien - haar twee 'skatjes' - en een passant zegt ze dat 'die jongen daar haar ex is'. Ook vertelt ze over thuis. Jan zegt dat het niet nodig is steeds iets anders te verzinnen. De herhaling wekt vertrouwen en het plezier gaat er bij de bewoners niet af. Hij laat het me zien.

Handrem vergeten

„Let op”, zegt Jan. Hij is afgestapt en zegt tegen Koen: „Niet wegrijden, hoor.” Jan loopt een eindje weg en omdat hij de handrem niet heeft aangetrokken, komt de rolstoelfiets in beweging. Hij kijkt achterom: „Koen, wat maak je me nou!” De jongen schatert het uit van het lachen en zo zal het steeds weer gaan.

Ik vraag bestuurder Hans Poortier of over tien jaar instellingen als De LosserHof nog bestaan. Hij zegt: „Zeker. We bieden nu al vooral de kwetsbaarste mensen onderdak en dat gaat niet veranderen. De verschraving van de zorg zit aan de onderkant en raakt de mensen met een licht verstandelijke beperking. Zij zullen langer thuis wonen, eventueel met ambulante ondersteuning. Ik ben ervan overtuigd dat van links tot rechts, welke politieke kleur dan ook, iedereen in Nederland wil dat we de meest kwetsbare mensen onderdak blijven bieden.”

„Maar zelfs met meer hulp vanuit de maatschappij moeten we het werk ook anders organiseren. Een-op-een wordt dan één medewerker op twee bewoners. Het be-

tekent vaker activiteiten groepsgevoel organiseren. We zullen ook innovaties nodig hebben die werk uit handen nemen.”

DAG 3

En dan is het vrijdag. De werkweek moet worden afgesloten met een schuimparty, maar die wordt vanwege het slechte weer vervangen door een disco in het restaurant. Met teammanager Lies ben ik naar een 'hoog alerte groep' gelopen om er eerst nog te helpen bij het avondeten. Mijn hulp zal bestaan uit het opeten van de stampot andijvie met rookworst.

Hoog alert betekent volgens begeleider Mark dat bewoners hypergevoelig zijn en dat details bepalen of de vulkaan blijft slapen of uitbarst. Het betekent ook dat het personeel een gevoelige antenne moet hebben voor hun signalen. Mark is vandaag de enige vaste kracht, al die andere jonge begeleiders die ik er ontmoet zijn duurbetaalde zzp'ers. De belangrijkste flexwerker op deze zeven bewoners is Adriane, die hier al zo lang komt dat ze zich bijna een vaste medewerkster voelt.

Mark en Adriane bereiden het eten en verdelen de medicatie. Er klinkt gebonk van de vrouw die functioneert als 1,5-jarige en een schreeuw van de man bij wie ik uit het zicht moet blijven omdat hij anders blokkeert. Mark en Adriane horen dat er niets aan de hand is. Ik vraag me af wat je hoort bij een uitbarsting.

Opbouwen

Ik vraag of ik iets kan doen, maar de conclusie is dat deze groep te complex is voor even snel en eenmalig bijspringen. Daarvoor is een langere aanloop nodig. Adriane vertelt hoe dat normaal gesproken gaat: „Je begint met contact met één bewoner, de makkelijkste. Na verloop van tijd de tweede, iets moeilijkere en zo bouw je het langzaam op.”

In afwachting van het eten zit ik in de woonkamer en kijk naar Dombo het vliegende olifantje. Ik moet denken aan vroeger thuis, toen ik zo klein was dat ik nog niet

De kamer van Robert Jan staat vol met kunstwerken. FOTO REINIER VAN WILLAGEN

deze mensen ook in de toekomst een goed leven kunnen geven'

hoefde te helpen bij het dekken van de tafel. Mark en Adriane zijn als een vader en moeder van wie je niet in de gaten hebt dat het dankzij structuur en hun oplettendheid op rolletjes loopt.

Blind en doof

Er valt over al deze bijzondere bewoners zoveel te vertellen, dat het ondoenlijk is. Laat ik het beperken tot mijn ontmoeting met Robert Jan, die blind én doof is en niet kan praten. Als ik binnenkom, is deze fantastische 60-jarige bezig een lege schoonmaakfles met plakband aan een doos te bevestigen. Soms houdt hij het tegen zijn kruin aan. Hij wikkelt en trekt het plakband rond en rond en rond, totdat er een nieuw solide object is ontstaan.

Mark praat met hem door zijn hand te pakken, zijn vingers te bewegen en ze op bepaalde plekken te houden. Bij elke medewerker hoort een bepaalde aanraking. Een vinger op de handpalm van Robert Jan, dat is Mark. „Hij kent op deze manier vijfhonderd gebaren en ik vijftig”, zegt Mark, die mij bij hem introduceert. De man reikt zijn handen in mijn richting en betast mijn hoofd. Dan maakt hij een geluid. Nu kennen we elkaar een beetje.

Na het eten laat Mark mij de kamer van Robert Jan zien, als die zelf luid zingend onder de douche staat. Overal staan grote kunstwerken, ontstaan door voorwerpen met plakband te verbinden. Soms steken er veren uit. Een geel badeendje heeft Robert Jan met veren vleugels gegeven. Het zweeft in de kamer. „Hij heeft een ongelooflijk driedimensionaal inzicht”, constateert Mark.

Polonaise

Met Lies en bewoner Jacco in de rolstoel ga ik naar het vrijdagavondcafé, waar dj Thijs - een oud-bewoner van de LosserHof - voor de stemming zorgt. Het café draait op vrijwilligers. Mensen zitten bij elkaar, sommige drinken een biertje, bezoekers pakken de microfoon en zingen mee, en weer anderen lopen de polonaise. Het verschil tussen begeleider of be-

Robert Jan is blind én doof. Via aanraking en gebaren kan begeleider Mark toch met hem communiceren. FOTOS REINIER VAN WILLIGEN

woner is niet altijd meer zichtbaar.

We brengen Jacco terug. Hij is 'op'. Een aantal bewoners heeft de pyjama al aan en zit met een bakje chips voor de tv. Mark en Adriana vertellen dat een bewoonster al haar kleren heeft verscheurd, maar verder is er niets aan de hand.

Onrustig laat Jacco zich op de grond ploffen. Hij trekt zijn shirt uit en gooit dat weg. Hij slaat op de grond en legt zijn hand over zijn hoofd. Op zijn knokkige rug plakt tussen de schaafplekken een morfinepleister. De hoop is dat de morfine hem verlichting geeft. Christine mag zo haar dikke wangen - die aan zachte bokshandschoenen doen denken - aan, zodat ze zich vannacht niet openkrabt.

In een hokje

Het is vrijdagavond, ik heb afscheid genomen en loop met Lies naar onze auto's. Ze vraagt hoe ik het heb gevonden en zegt: „Het belangrijkste voor mij is dat we deze mensen ook in de toekomst een goed leven kunnen geven en dat ze niet weer in een hokje worden gestopt. De zorg is er enorm op vooruitgegaan als ik het vergelijk met veertig jaar geleden.”

„Nu hebben we veel meer voor Robert Jan kunnen doen dan toen. We bereiken nu een grens, maar ik hoop dat wat we hebben geleerd en opgebouwd niet verloren gaat.” Ik denk aan de woorden van bestuurder Hans Poortier, die zegt dat er meer groepsgewijs zal moeten gebeuren. En aan die van Mark: „We spreken van een groep, maar dit is geen groep. Het zijn allemaal individuen.”

Ik heb erg mijn best gedaan om contact te maken, maar heb in die korte tijd lang niet iedereen kunnen begrijpen. Ik ben ervan overtuigd dat ongediplomeerden als maatje meer kunnen doen dan ze nu mogen. Ik ben onder de indruk van de aandacht van de begeleiders voor de bewoners en hun diepe band. Sommigen delen al tientallen jaren lief en leed. Ik heb een beetje kunnen helpen, maar minder dan ik had gedacht.

Mijn grootste bijdrage is wellicht dit verhaal.

In die korte tijd heb ik lang niet iedereen kunnen begrijpen